Suomen Kalankasvattajaliitto ry
Finlands Fiskodlarförbund rf

LOPPURAPORTTI

”ASC-esiselvitys, Hankenro20535 ”

Suomen Kalankasvattajaliitto ry

EUROOPAN MERI- JA KALATALOUSRAHASTO
SUOMEN TOIMINTAOHJELMA
2014-2020

Euroopan unioni

Hanke on osittain Euroopan meri- ja kalatalousrahaston rahoittama.

Tiivistelmä

Suomen kirjolohituotannolle sopivat ASC-sertifioinnin kriteerit selvitettiin EMKR-rahoitteisessa hankkeessa. Saaristomerellä tehdyssä ryhmäsertifiointipilotissa huomattiin, ettei ASC:n Salmon Standard sovellu Suomen kirjolohituotantoon. ASC:n Freshwater Trout Standard on tehty makeassa vedessä tapahtuvalle kirjolohituotannolle, mutta hankkeen aikana käytiin neuvotteluja Freshwater Trout Standardin eli ns. kirjolohistandardin soveltuvuudesta myös murtovesikasvatukseen. Neuvotteluiden ja selvitysten jälkeen ASC:ssä katsotaan Suomen rannikon olevan olosuhteiltaan verrattavissa makean veden olosuhteisiin. Tämän ja tuotantokäytäntöjen yhteneväisyyden perusteella ASC Freshwater Trout Standard on koko Suomen kirjolohituotannon käytettävissä sertifiointia haettaessa.

Hankkeen tausta

Kestävän kehityksen mukainen, vastuullinen elintarviketuotanto on tavoite, jolle maailman kiihtyvä väestönkasvu asettaa omat haasteensa. Vesiviljelytuotannon lisääminen on yksi tärkeimmistä keinoista vastata kasvavaan ravinnon- ja proteiinintarpeeseen. Yksi tapa huomioida lisääntyvän tuotannon ympäristönäkökohdat ja vastuullisuus on laatia tuotantotapoja ohjaavia sertifiointijärjestelmiä. Maailmanlaajuisesti tunnetuimpia vesiviljelyn sertifiointijärjestelmiä on ASC:n (Aquaculture Stewardship Council) laatimiin standardeihin perustuva ASC-sertifiointijärjestelmä.

Suomen kalanviljelysektori, jonka päätuote on kirjolohi n. 13 milj. kilon tuotannolla, on ollut eräänlaisessa välitilassa sopivan sertifiointijärjestelmän puuttuessa. Lohenkasvatukseen soveltuvat standardit eivät monilta osin sovellu suomalaisen mittakaavan tuotantoyksiköihin, -tapoihin ja -olosuhteisiin, ja toisaalta kirjolohenkasvatukseen laadittu standardi koskee ainoastaan makean veden kasvatusta. Kansainvälisille markkinoille pääsyn edellytyksenä on monesti tuotannon sertifiointi, ja myös kotimaassa kuluttajien tietoisuus asiaan liittyen on kasvussa. Jotta sertifiointi olisi mahdollista myös suomalaiselle kirjolohentuotannolle, Suomen Kalankasvattajaliitto päätti käynnistää esiselvityshankkeen, jossa selvitetään kirjolohelle Suomen kasvuoloihin soveltuvat kasvatusstandardit yhteistyössä ASC-organisaation kanssa.

Hankkeen tavoite

Hankkeen tavoitteena oli löytää Suomen oloihin soveltuva standardi suomalaisen kirjolohituotannon sertifioimiseksi. Hankkeen käynnistyessä selvisi, että omaa maakohtaista standardia ei voida laatia, mutta voitaisiin käynnistää selvitykset ja neuvottelut jo olemassa olevien standardien käyttämisestä Suomen oloissa. Heti alkuvaiheessa tämän esiselvityshankkeen tavoitteeksi kirkastuikin se, että hankkeen päättyessä suomalaiset kirjolohen kasvattajat sekä rannikolla että sisämaassa voisivat käynnistää tuotantonsa sertifioinnin niin halutessaan.

Hankkeen toteuttajat

Hankkeen vastuutahona on toiminut Suomen Kalankasvattajaliitto ry.

Hankkeen käytännön toteutus teetettiin ostopalveluna ja toteuttajaksi valittiin tarjousten perusteella Kalavesi Konsultit Oy (nyk. Oy WAI Consulting Ltd), josta työn suorittajana toimi FM kalabiologi Riitta Myyrä.

Hankkeen hallinnoinnista on vastannut Mari Virtanen, Suomen Kalankasvattajaliitto ry. Hankkeessa avustivat kalankasvattajat Pia Lindberg-Lumme sekä Irja Skytén-Suominen.

Hankkeen toteutusaika

Hanke toteutettiin 22.03.2016 – 30.6.2018, johon sisältyi hankkeelle haettu jatkoaika 1.1.-31.8.2018. Hanke saatiin päätökseen 30.6.2018.

Hankkeen seurantaryhmä

Hankkeen seurantaryhmänä toimi Kalankasvattajaliiton hallitus.

Hankkeen toimet

ASC-ryhmäsertifiointipilotointi

Hankkeeseen liittyen tehtiin ryhmäsertifioinnin pilot-auditointi kahdella Saaristomerellä sijaitsevalla kirjolohikasvattamolla heinäkuussa 2016. Pilot-auditoinnissa selvitettiin, voidaanko suomalaisia merikasvatuslaitoksia sertifioida yhdessä, jolloin sertifiointiin vaadittavat vuosittaiset auditointikulut voitaisiin jakaa useamman yrityksen kesken. Samalla selvitettiin, voiko lohistandardin (ASC Salmon Standard) kriteereitä soveltaa Suomen kirjolohen kasvatukseen. Auditoinnin suoritti Max Goulden MacAlister, Elliott&Partners Ltd konsultointiyrityksestä. Auditoinnin yhteydessä voitiin jo todeta, etteivät ASC-lohistandardin vaatimukset tule täyttymään. Suomen kirjolohenkasvatuksen mittakaava ja tuotanto-olosuhteet poikkeavat liiaksi mm. Norjan vastaavista, joihin monet standardin kohdat on suunnattu.

Myöskään ryhmäsertifiointi ei ole mahdollista Suomessa. Ryhmäsertifioinnin suurin este on siinä vaadittava ”areal bace management”, joka velvoittaa yrityksiä muodostamaan yhtenäisen valvontaohjelman, jolloin yritysten tiedot tulevat myös muille ryhmän jäsenille avoimiksi. Yritysryhmälle vaaditaan myös yhteyshenkilö, jonka vastuulla on kaikkien yritysten sertifioinnin käytännön toteutus. Jos yksi yritys ryhmän sisällä saisi hylkäävään päätöksen, johtaa se myös muiden yritysten sertifioinnin hylkäämiseen.

Analyysi tuloksista ja ongelmakohdista

Pilot-auditoinnin tuloksista laadittiin raportti sekä analyysi ongelmakohdista. Raportti perustuu laitosten luottamuksellisiin tietoihin, eikä se ole yleisesti julkaistavissa. Raportti lähetettiin ASC:n

standardiosastolle, minkä jälkeen aloitettiin neuvottelut heidän kanssaan Suomen olosuhteiden huomioonottamisesta.

Neuvottelut ASC: henkilöstön kanssa sopivan standardin löytymiseksi

Neuvotteluja ASC:n henkilöstön kanssa käytiin koko hankeajan niin Skype-palavereissa, sähköpostitse, puhelimitse kuin kasvokkainkin. Neuvotteluissa selvitettiin, mikä olisi soveltuvin standardi Suomen kasvatusoloihin. Neuvotteluissa pohdittiin myös, miten standardit tulevat tulevaisuudessa muuttumaan ja miten näissä uusissa standardeissa huomioidaan kirjolohenkasvatus murtovedessä.

ASC:n edustajien vierailu Suomessa

ASC:n edustajat (Michiel Fransen, Inger Melander ja Geert Robben) vierailivat Suomessa tammikuussa 2018. Vierailun aikana käytiin neuvotteluja ASC Freshwater Trout Standardin eli ns. kirjolohistandardin soveltuvuudesta Suomen oloihin, vaikka meillä pääosa kasvatuksesta onkin merialueella. Sisämaan laitoksilla tätä standardia on ollut mahdollista soveltaa jo aiemmin. ASC:n edustajille myös esiteltiin Suomen oloja konkreettisesti vierailulla Kustavissa.

Kuva 1. ASC:n edustajat vierailulla Kustavissa. Vasemmalta Inger Melander, Geert Robben, Pia Lindberg-Lumme, Michiel Fransen, Markku Suominen. Kuva: Riitta Myyrä

Standardin sopivuus

Vierailun jälkeen käydyissä neuvotteluissa todettiin, että ASC:n puolelta katsotaan Suomen rannikon olevan olosuhteiltaan verrattavissa makean veden olosuhteisiin. Tämän ja tuotantokäytäntöjen yhteneväisyyden perusteella ASC Freshwater Trout Standard on tästä lähtien koko Suomen kirjolohituotannon käytettävissä sertifiointia haettaessa.

ASC:n edustajien vierailu Kalankasvattajaliiton yrittäjäpäivässä

ASC:n edustajat Michiel Fransen ja Inger Melander vierailivat Suomessa toistamiseen Kalaviikon yhteydessä järjestetyssä Kalankasvattajaliiton yrittäjäpäivässä. Heidän esityksensä (jotka tilaisuudessa tulkattiin suomeksi) löytyvät linkeistä:

http://www.kalankasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/04/asc1.pdf

http://www.kalankasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/04/ASC_Trout-Standard_Helsinki_MF.pdf

Esitystensä jälkeen he keskustelivat ASC-sertifioinnin mahdollisuuksista ja käytännön kysymyksistä halukkaiden viljelijöiden kanssa.

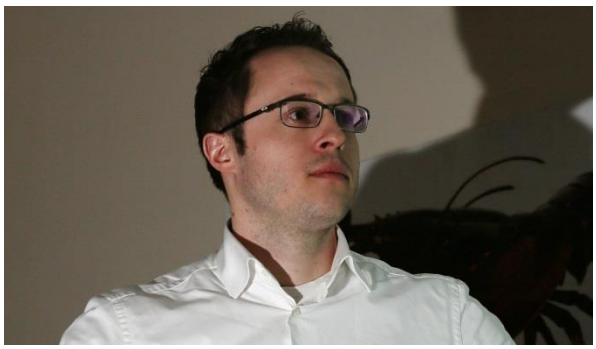

Kuva 2 ja 3. Michiel Fransen ja Inger Melander yrittäjäpäivässä. Kuvat: Mika Remes

ASC materiaalin tuottaminen

ASC Freshwater Trout Standardin mukaisesti laitoksia vaaditaan tekemään tiettyjä ympäristö- ja sosiaalisia arviointeja, joilla standardin vaatimukset voidaan osoittaa tehdyiksi/täytetyiksi. ASC Freshwater Trout Standardin käytön vahvistuttua hankkeessa päätettiin kääntättää suomeksi ja ruotsiksi ”ASC Audit Preparation Checklist” (liitteineen), joka on ohjeistus auditointiin valmistautumisesta, siinä tarvittavista tiedoista sekä menetelmistä näiden tietojen keräämiseen. Käännösten tekijät valittiin tarjousten perusteella: suomennoksen teki Riitta Myyrä (Clewer Aquaculture Oy) ja ruotsinnoksen Kasimir Antbrams (Antbrams ab). Käännökset löytyvät linkeistä:

Preparation Checklist suomeksi

Standardin liitteet suomeksi

Preparation Checklist ruotsiksi (sve)

Standardin liitteet ruotsiksi (sve)

Hankkeesta tiedottaminen

Hankkeen materiaalit on koottu yhteen Suomen Kalankasvattajaliiton www-sivulle: http://www.kalankasvatus.fi/asc-sertifioitua-kirjolohta/

Hankkeesta on tiedotettu Kalankasvattajaliiton uutiskirjeissä tammikuussa 2017, kesäkuussa 2017, joulukuussa 2017 ja kesäkuussa 2018. Kalatalouden innovaatiopäivillä 9.11.2017 pidettiin esitys ASC:n taustoista, standardeista ja hankkeen pääkohdista ja Kalankasvattajaliiton Yrittäjäpäivässä 2018 kerrottiin hankkeen tuloksista.

Uutiskirjejuttu 1/2017 Ruotsiksi

Uutiskirjejuttu 3/2017 Ruotsiksi

Uutiskirjejuttu 7/2017 Ruotsiksi

Uutiskirjejuttu 4/2018

Riitta Myyrän esitys syksyllä 2017

Kuva 4. Riitta Myyrä kertoi hankkeen etenemisestä kalatalouden innovaatiopäivillä marraskuussa 2017. Kuva ProKala ry

Hankkeen tavoitteiden saavuttaminen

ASC-esiselvityshankeen tavoitteena oli, että suomalaisilla kirjolohen kasvattajilla olisi halutessaan mahdollisuus sertifioida tuotantonsa ASC-standardien mukaisesti. Hankkeeseen kuuluneiden valmisteluiden ja neuvotteluiden seurauksena tämä on nyt mahdollista käyttäen ASC Freshwater Trout Standardia, joten hankkeen tavoite on saavutettu.

Hankkeen kustannukset

Hankkeen lopulliset kustannukset olivat 57 649,03 euroa. Henkilökustannukset ylittyivät hieman suunnitellusta, mutta ostopalvelut jäivät pienemmiksi.

Menot		**Arvio**	**Toteutuneet kulut**
	Palkat	17 000,00 €	18 502,34 €
	Ostopalvelut	36 000,00 €	28 788,62 €
	Matkakulut	7 600,00 €	7 582,72 €
	Kiinteämääräinen rahoitus	2 550,00 €	2 775,35 €
	Yhteensä	63 150,00 €	**57 649,03 €**
Tulot			
	avustus	63 150,00 €	57 649,03 €
	tulot yhteensä	**63 150,00 €**	**57 649,03 €**

Lisätietoa ASC Freshwater Trout Standardista löytyy täältä:

https://www.asc-aqua.org/what-we-do/our-standards/farm-standards/the-freshwater-trout-standard/

Alkuperäinen standardi löytyy täältä:

https://www.asc-aqua.org/wp-content/uploads/2017/07/ASC-Freshwater-Trout-Standard_v1.0_layout-changes.pdf